

Delavska pravica

GLASILO KRŠČANSKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA

ŠTEV. 30

LJUBLJANA, DNE 22. JULIJA 1937

LETO X.

Dr. A. Gosar:

Po usodni poti

Razmere v našem slovenskem katoliškem krogu se že več let nekam čudno razvijajo. Zadnje čase pa so se razni sumljivi pojavi v naših vrstah tako namnožili in je napetost radi njih tako narasla, da mora to navdati s strahom in skrbjo vsakogar, ki še trezno misli in vidi stvari tako, kot se v resnici gode. Ta strah in skrb sta tem bolj upravičena, ker je danes potreba močne in življenja zmožne slovenske katoliške skupnosti večja in nujnejša, kot je bila kdaj prej.

»Premišljevanje o Španiji« in njegov odmev

Najbolj značilen dogodek zadnjega časa v našem krogu je spor zaradi »Premišljevanja o Španiji«, ki ga je napisal prof. Kocbek v »Domu in svetu«. Vsi, ki so brali ta članek brez predsodkov, so ga razumeli tako, da je pisec hotel v njem osvetliti sedanje dogajanje v Španiji še z druge strani, kot ga pri nas navadno opisujejo. Na ta način naj bi se slika o teh žalostnih dogodkih izpopolnila in sčasoma zakrožila, postala naj bi resničnejša in zato tudi poučljivejša. Tako je članek razumel tudi ves krog »Dominsvetovih« sodelavcev, ki jim menda pač ne bo nihče očitel, da ne vedo, kaj berejo, in tudi ne, da niso dovolj vneti za katoliško stvar.

Za nas tu seveda ni važno, ali je Kocbekov članek v vsem popolnoma neoporečen, ali so vsi njegovi viri zares verodostojni in vse njegove trditve brezpogojno pravilne. Pač pa nas zanima odmev, ki ga je ta članek izzval v naših katoliških vrstah.

Povsod v normalnih in zdravih razmerah bi stvar potekla tako, da bi eden ali drugi od tistih, ki z omenjenim člankom niso bili zadovoljni, napisal primerno kritiko oziroma svoje pripombe in jih objavil v »Domu in svetu« samem ali pa v kaki drugi reviji. Na ta način bi se lahko celo ob morebitnih pristranskih in zmotnih trditvah prvega pisca razvila plodna razprava, ki bi bila za vse poučna in koristna.

Pri nas, v naših vrstah opravimo take reči drugače. Namesto resne razprave, ki jo članek prof. Kocbeka prav gotovo zasluži, začno, kakor na dano znamenje, od več strani hkrati z anonimnimi napadi v dnevnem časopisju s protestnimi zborovanji in podobnimi akcijami med duhovniki, akademiki in celo med srednješolci. Pisca, odličnega katoliškega pesnika in pisatelja, orišejo in ožigosajo pred najširšimi ljudskimi plastmi kot človeka, ki si komaj še sme lastiti krščansko ime. (Celo z očitkom komunizma mu niso prizanesli). »Dom in svet«, najodličnejšo slovensko kulturno revijo, ki je po svoji svobodni, pa vendar izrazito

katoliški usmerjenosti, eden glavnih predstavnikov in stebrov prave slovenske katoliške kulture, skušajo v njenem petdesetem letu z vso silo zatreti. — Kakor da so že vsi problemi pravega krščanskega mišljenja in življenja v sodobnem svetu re-

Samozvani čuvarji pravovernosti

Zakaj in čemu vse to razburjenje in obračunavanje v naših vrstah? Mar res samo zaradi Španije, le zato, ker se je našel človek, ki je napisal o španskih dogodkih in njihovih vzrokih nekaj dejstev in misli, ki se ne skladajo s tem, kakor o tem pri nas navadno pišejo in vse to razlagajo? Ne, Španija je za nas končno le Španija in Kocbekovo premišljevanje o njej ne bi rodilo takega odpora, če se ne bi skrivali za tem drugi vzroki in razlogi.

Pa tudi ne glede na to, da je jasno in očito, da so bili dogodki, ki smo jih zadnje mesece pri nas doživljali v zvezi z vprašanjem o Španiji, mogoči le zaradi posebnih razmer, kakršne so v naših vrstah nastale in dozorele v teku zadnjih let. Ti dogodki namreč kažejo, da je v našem katoliškem krogu prevladala in dobila odločilen vpliv peščica najbolj ozkih, pa zato toliko bolj nestrpnih in nasilnih ljudi, ki proglašajo sami sebe za nekako katoliško elito, torej za nekaj izbranega in boljšega, vsem tistim pa, ki se ne morejo vselej slepo podrediti njihovi nazorom in ciljem, odrekajo vso pravovernost ter jih žigosajo in obsojajo kot nekake krivoverce ali vsaj mlačne in neodločne katoličane.

Ti samozvani varuhi pravovernosti ne dopuščajo v nobenem, tudi ne v najbolj nenačelnem, zgolj praktičnem vprašanju nikake svobode in nikakega razgovora. Poznaajo edinole slepo in brezpogojno pokorščino — seveda le njim in od njih priznanim voditeljem. Kadar pa gre za nauke, zapovedi in dolžnosti, ki njim samim ne godijo, se ti najbolj vneti zagovorniki brezpogojne discipline in pokorščine za vse to bore malo menijo.

Njih ne vežejo proti njihovi volji in njihovim načrtom nobena organizacijska pravila in tudi ne avtoriteta Cerkev, papeža in škofov, da niti ne najbolj jasne Kristusove zapovedi. Svoje lastne organizacije snujejo preko vseh pravil in ozirov do katoliške skupnosti, na papeške okrožnice in pastirska pisma škofov se sklicujejo, kolikor njim prija, kar jim ne ugaja, preidejo molče. Niti izrečena Kristusova zapoved, naj nihče drugih ne obsoja, da ne bo sam sojen, zanje ne velja, marveč jo kljub vsem opozoritvam brezobzirno gazi, kakor da jih je kdo nalašč za to postavil in v to pooblastil.

Takih ali vsaj podobnih ljudi je v naših zbeganih časih sicer tudi

šeni, kakor da imamo v tem pogledu že dovolj prave krščanske kulture in potrebujemo samo še čim več dnevnega in nabožnega tiska pa strumne organizacije, ki nas bo varno vodila preko vseh težav in nevarnosti modernega življenja!

drugod med katoličani dovolj. Pariški nadškof kardinal Verdier n. pr. je nedavno tega izdal posebno pastirsko pismo, kjer take nestrpnosti zavrača in jim prepoveduje, da bi nastopali kot nekaki ocenjevalci in sodniki drugih katoličanov. Pri nas pa je stvar v toliko svojevrstna, da so naši nestrpnosti s spretno taktiko zasedli domala vsa važnejša odbor- niška in druga vodilna mesta v slovenskih katoliških organizacijah in ustanovah, od koder obvladajo domala vsa gmotna in organizatorična sredstva ter ves katoliški tisk. Celo na takih mestih, ki bi morala biti v teh stvareh strogo nepristranska, so si znali pridobiti poseben vpliv in posebno veljavo.

Na ta način so ti ljudje previdno dosegli, da lahko zapro pot do ljudstva, njegovih organizacij in ustanov, vsakomur, ki jim ni brezpogojno vdan, ga popolnoma potisnejo v stran ter s tem dejansko izobčijo iz aktivnih vrst slovenskega

katoliškega občestva. Tak človek ne sme nikamor v naše liste pisati (zlasti ne v tiste, ki so namenjeni širšim plastem), ne sme nikjer predavati ali drugače pred ljudmi nastopati, njegovo ime se ne sme nikjer v dobri zvezi omenjati, njegova dela, pa najsi bodo še tako priznana in od kogarkoli najtopleje priporočena, se morajo zatajiti in zamolčati itd. itd. Skratka, tak človek ne sme delati nikjer v naših vrstah, ne v prosveti, ne v gospodarstvu, kaj še v politiki, tudi če bi ga v resnici še tako potrebovali. Rajši naj se dela škoda, morda nepopravljiva škoda, glavno je, da ne pride nihče, ki ni iz omenjenega kroga, nikjer v naših vrstah do besede in veljave.

Resničnih zgledov in dokazov za tako ravnanje teh čudnih diktatorjev v naših katoliških vrstah bi lahko našli, kolikor bi hoteli. Samo s tem, kar sem takega sam na sebi doživel, bi lahko napolnil celo brošuro. Pri vsem tem pa se ti ljudje ponašajo, govorijo in pišejo, kakor da jim je dobrodošel vsak, kdorkoli hoče v naših vrstah res delati in pomagati. Še več! V isti sapi, ko se sami z vsemi sredstvi ženejo, da bi dobili vso oblast v svoje roke ter izrabljajo za te svoje cilje najrazličnejše naše organizacije in ustanove, očitajo drzno drugim take in podobne samoljubne namene.

Kam vodi to?

Ko človek vse to gleda in premišljuje, se mora nehoti vprašati, kam vodi vse to, kakšen bo končni uspeh tega ravnanja?

Pravijo, da potrebujemo danes odločnih in borbenih, skratka v vsakem pogledu celih, stoodstotnih katoličanov, ki bodo znali z odločnim, neustrašenim nastopom povsod uveljaviti krščanska življenjska načela. In še je potrebno, da bi bili vsi katoličani strumno in strogo enotno organizirani ter bi kot en mož nastopali v obrambo krščanstva in njegovih pravic. To dvoje, da je namen te nove, radikalne smeri v naših vrstah.

Gotovo je vse to resnično in prav. Vprašuje se edinole, ali pot, po kateri hodimo, dejansko vodi do zaželenega cilja.

Predvsem treba reči, da pomeni tista prava integralnost, odločnost in borbenost, ki je danes katoličanom tako potrebna, vse kaj drugega kot skrajno omejenost, ožino in nestrpnost nasproti vsakomur, ki ni z nami v vseh podrobnostih popolnoma istih misli. Tudi ni prava krščanska odločnost in borbenost v tem, da si v malenkostih, ki mnogokrat nimajo s pravim krščanstvom nič opraviti, skrajno nepopustljiv, temveč se kaže povsem drugje. Najvažnejši njen znak je v tem, da ostaneš krščanskim

načelom in praktičnim zahtevam krščanskega življenja dosledno zvest, pa najsi je to lahko ali težko, ugodno ali neugodno. To pa se zares pokaže šele v težkih razmerah, ko je treba za tako doslednost res kaj tvegati in žrtvovati. Staro, posebno v vojski preizkušeno pravilo pa je, da so ravno najbolj napeti, najbolj kričavo junaški ljudje v najtežjih okoliščinah navadno največji bojazljivi. Sploh pa, kdo danes res ve in more zanesljivo reči, da je bolj popoln in bolj odločen katoličan od kogarkoli, ki se trudi krščansko živeti?

Glede tega, da je danes potreben enoten, strumno organiziran nastop vseh katoličanov, pa moramo reči, da ga ravno omenjena »radikalna« struja v naših vrstah najbolj preprečuje in onemogoča. Drugače tudi ne more biti. Povsod na svetu namreč velja, da je zares vzajemno sožitje mogoče za trajno le med ljudmi, ki drug drugega cenijo in spoštujejo. Naši diktatorji pa zahtevajo od svojih privržencev, da se jim v vsem brezpogojno podredijo ter tako zatajijo in zavrnejo svojo lastno osebnost.

Kaj je tedaj bolj naravno, kakor če povzročajo ti nasilni elementi povsod v naših organizacijah, kamorkoli se vrinejo, predvsem le odpor in razdor. Težave v srednješolskih kon-

gregacijah, akademskih društvih in še marsikje drugod, kjer se ljudje iz tega kroga pojavljajo in uveljavljajo, pričajo jasno o tem. Kratko bi lahko brez pretiravanja rekli, da so ti naši samozvani čuvarji pravovernosti najbolj nevaren razdiralni element, kar ga je bilo kdaj v našem katoliškem občestvu, so kakor dinamit, ki bo naše katoliške vrste prej ali slej razgnal.

Toda to še nikakor ni vse. Opozoriti treba še na druge, usodnejše posledice, ki jih bo ta struja med nami imela. Ne gre namreč samo za to, da bi bili slovenski katoličani borbeni in dobro organizirani ter bi se na ta način lahko tudi v javnem življenju primerno uveljavili. Prav tako važno in še važnejše od tega je, da bi čim več ljudi, ki so se krščanstvu odtujili, ali pa so postali malomarni in mlačni, zopet pridobili za zares živo krščansko življenje. To je tudi smisel in namen Katoliške akcije, ki jo ta struja tako naglašala ter hoče veljati kot nekaka njena nositeljica.

Pa pogledimo, koga od tistih, ki blodijo po krivih, napačnih potih, ali so le bolj po imenu kristjani, je ta elitna četa že pridobila za krščanstvo in njegova življenjska načela? Dosedaj ni bilo še nikdar nikjer kaj takega slišati. Pač pa je znano, da so tega in onega, ki bi se ob drugačem ravnanju naši miselnosti in s tem tudi našim vrstam vedno bolj približeval in z njimi zraščal, s svojim nestrpnim ponašanjem za vedno odbili. Tudi to je nujno tako in ne more biti drugače.

Prav tako nesmiselno je upati, da bomo koga s silo in oblastnim pritiskom res pridobili za krščanstvo. Še bolj neumno pa je, če kdo misli, da bo v naši državi na ta način trajno vladal in s silo učil ljudi krščansko živeti. To so zablode, ki se dajo pojasniti edino s tem, ker živimo v dobi, ko je nasilje najvažnejše sredstvo za vodstvo in organizacijo družabnega življenja. Toda mi, ki pravimo, da hočemo biti pravi kristjani in katoličani, ne smemo pozabiti, da je to oboževanje sile prav po svojem bistvu pogansko. Če hočemo, da bomo kot kristjani in katoličani res kaj pomenili in imeli kaj vpliva na življenje, potem moramo iskati to moč popolnoma drugje: v krščanskih življenjskih resnicah, prav posebno v ljubezni, ki ni nasilna, temveč je po znanih besedah sv. Pavla potrpljiva in dobrotljiva, ... ni nevoščljiva, se ne veseli krivice, veseli pa se resnice, vse opraviči, vse veruje, vse upa, vse prenaša.

Končno še to-le: Ob taki ožini in ob takem nasilnem zatiranju vsake nove, samostojne misli in ideje, kot ga danes pri nas uvajajo ali ga vsaj skušajo uvesti, morajo zamreti v naših vrstah vse stvarilne sile prave krščanske kulture in napredka. Naši samozvani čuvarji pravovernosti morda ne potrebujejo za svoje namene nikake prave kulturne rasti. Morebiti jim je celo lažje, ako imajo opravka s kulturno nerazgibano množico, ker jim radi svoje duhovne nesamostojnosti tem rajši slepo zaupa.

Toda ljudstvo samo potrebuje za svoje notranje življenje in tudi za obrambo proti tujim, nekrščanskim idejnim tokovom vedno nove, sveže kulturne hrane, drugače duhovno otopi in zamre. Strunna organizacija, razni poslovniki, tekme in paradne prireditve ne bodo same nikdar ustvarile med našim ljudstvom prave krščanske kulture in ga ne bodo obvarovale vsakovrstnih modernih zmot in zablod. Tega tudi ne bo zmogla tista le preveč vsakdanja in netečna duhovna hrana, s katero ga navadno tešijo.

Res treba priznati, da ima ravno omenjena skupina ljudi pri nas

Korak naprej . . .

Nova pridobitev JSZ

Lesno delavstvo v Preserju pri Kamniku si je priborilo izboljšanje plač

Za organizirano delavstvo tovarne Stare v Preserjih je JSZ v zadnji polovici meseca jun. predložila podjetju predloge za izboljšanje plač. Mezdno gibanje je delavstvo moralo začeti zaradi znatnega porasta cen življenjskih potrebščin. Četudi dosežanje plače delavstva v tem podjetju niso bile ravno na zadnjem mestu v lesni industriji, so bile vendarle še zelo nizke. Odkar je delavstvo organizirano v JSZ, so bile mezde že ponovno izboljšane. Pravkar doseženo izboljšanje plač pa je dosežanje plače znatno dvignilo. Plače so se zvišale od 25 do 70 par na uro, tako da znašajo po novem pri važnejših delih od 3 do 4 din, pri lažjih pa od 2 do 3 din na uro, všteti ženske delavke. Le nekaj mladoletnih delavk prejema še 1.80 din na uro.

Za ta uspeh gre v prvi vrsti za sluga delavstvu samemu, ki je organizirano in ki se v polni meri zaveda dolžnosti do organizacije in tudi dolžnosti pri delu. Ni nas pa sram povedati, da je tudi podjetje pokazalo precejšnjo uvidevnost za težnje svojega delavstva, čeprav se ne nahaja baš v rožnatem položaju. Mirno in brez ostrejših borbe ter vzporedno z izboljšanjem gospodarskega položaja podjetja dosega delavstvo v tem pod-

jetju izboljšanje svojega položaja. Prav je tako. Saj delavstvo ne želi ostrih borb, delavstvo hoče dela, ki naj mu omogoča človeka vredno življenje. Brez dvoma delavstvo tega podjetja s tem uspehom ni storilo še zadnjega koraka. Stremljenje po novih izboljšanjih bo šlo dalje in se ne bo ustavilo prej, dokler delavstvo ne bo doseglo tega, kar mu je potrebno za človeka vredno in vsaj stanu primerno življenje.

Ce bo kateri izmed delavstva vprašal, zakaj se ni več doseglo, mu odgovorite: Zato, ker velika večina delavstva v lesni industriji še vedno spi in prejema za svoje delo namesto odgovarjajoče plače le miloščino. Na račun njihovih plač se bije med podjetji konkurenčni boj in s tem se otežkuje in celo onemogoča, da bi se plače dvigale v tistih podjetjih, kjer je delavstvo organizirano in kjer so tudi vodstva podjetij pripravljena ustreči upravičenim težnjam delavstva. Dokler bo tako, bo tudi delavstvo pobiralo le drobtinice od ogromnih sadov, ki jih ustvarja s svojimi rokami. Delavci in delavke zgoraj navedenega podjetja pa so pokazali, da je le v zavednosti in skupnosti možnost ustvarjanja boljših delovnih in življenjskih pogojev.

Tako delajo z dekleti po tovarnah

Koliko je še take sramote na Slovenskem?!

Pragersko, 19. julija.

V opekarni na Pragerskem, kjer je delavstvo organizirano v JSZ, se je zadnjo soboto (17. t. m.) obravnavala zelo svojevrstna zadeva. Poleg delavstva je zanimala tudi druge činitelje.

Odpušteni sta bili dve delavki, ki sta izpovedali, da smatrata za vzrok odpusta dejstvo, ker se mista hoteli vdati nekemu, v podjetju predpostavljenemu gospodu. S tem sta se mu zamerili, saj je zagrozil, da ga bosta pomnila. In res. Nekaj dni nato je bilo prav tema dvema delavkama odpovedano. JSZ je takoj pri podjetju posredovala, da se take stvari onemogočijo in da se odpuščenima delavkama da takoj dovoljno zadoščenje. Na to intervencijo je podjetje zadevo sicer izročilo v preiskavo

orožništvu, v svojem pismenem odgovoru pa se je postavilo na odklonilno stališče in zahtevalo organizacije ni hotelo ugoditi. Delavstvo je nastopilo odločno proti takemu zadržanju podjetja in poudarilo: *Ženska čast delavk mora biti varovana povsod na tovarniških tleh, kjerkoli, vsak čas in pred vsakomur, tudi pred delom, med odmori in po delu.* Nastal je spor, ki bi lahko imel večje posledice, za podjetje samo pa velik javen škandal, ako se zadnji čas ne bi sam šef tovarne potrudil spraviti zadevo na miren način z dnevnega reda.

Razprava o tem se je vršila v pisarni tovarne. Udeležili so se je vsi delavski obratni zaupniki, tajnik JSZ tov. Rozman P. iz Maribora, komandir orožniške postaje na Prager-

velike organizatorične sposobnosti in je v tem pogledu že veliko storila. Toda kako vse drugačne uspehe bi z enakimi naporii dosegli na vseh področjih, v prosveti, v gospodarstvu in posebej tudi v politiki, ako bi se različni naši diktatorji mogli sprijazniti z mislijo, da je organizacija končno samo sredstvo, ki naj služi stvarnemu delu in ne obratno, da se mora vse stvarno, zla-

Kaj pa »voditelji«?

Ko smo vse to tako pregledali in videli, kam ta razvoj vodi, se moramo še vprašati: Kaj pravijo k vsemu temu tisti, ki zavzemajo v našem krogu najvišje, odločilne položaje.

Upajmo, da reči, ki se danes med nami dogajajo, ne odobravajo, da se z njimi ne strinjajo. V tem primeru seveda nastane vprašanje, zakaj tega tudi javno ne pokažejo in proti temu ne nastopijo, dokler je še čas, dokler se še da pomagati.

To vprašanje je v naših razmerah še posebno nujno in upravičeno. Ni-

sti tudi vse idejno delo podrejeni organizaciji oziroma tistim, ki jo vodijo. V tem oziru smo pri nas že do sedaj utrpeli neprecenljivo škodo; še večja, vprav usodna pa bo ta izguba, če se bo sedanje duhovno nasilje v naših vrstah nadaljevalo ali celo stopnjevalo. To bi nujno vodilo v propadanje in končno v propad vsega našega slovenskega katoliškega gibanja.

kdar namreč niso v naših vrstah toliko govorili in pisali o voditeljstvu in o voditeljih ter o brezpogojni pokorščini, ki smo jo dolžni raznim avtoritetam, kot govorijo in pišejo o tem danes. Zato bi upravičeno pričakovali, da bodo tisti, ki so po svojem položaju za to poklicani ali se vsaj delajo poklicane, v teh stvareh jasno in odločno pokazali pravo pot.

Žal, da se ni pri nas morda še nikdar prej tako bridko občutilo pomanjkanje tistega pravega notranjega, recimo kar idejnega vodstva, ki

skem, šef podjetja in njegov tajnik ter obtoženi mojster. Podjetnikova stran je trdila, da sta obe delavki bili odpušteni samo zaradi pomanjkanja dela. Delavki, ki sta tudi bili navzoči, pa sta trdili svoje. Ugotovili sta, da je bila izrečena grožnja in odpoved skoraj istočasno ter da sta o svojih trditvah prepričani. Končno je bil dosežen sporazum. Vsaki delavki je bilo takoj izplačanih 500 din, s čimer sta se obe zadovoljili. Ena je že itak v drugi službi, druga pa si jo že v kratkem dobi.

S tem si je delavstvo pragerske opekarne pridobilo samo sebi najboljše ugled in uspeh. Koliko podobnih nečednih in skrajno nemoralnih stvari se danes dogaja po tovarnah in podjetjih širom Slovenije, kjer so zaposlene ženske? Toda nihče se ne zgane, vse molči in tako podpira ter odobrava zločine, ki se dogajajo nad že itak beraško plačanimi in do moga izkoriščanimi delavkami. Ne samo, da daje naše žensko delavstvo (tudi mladoletno) svoje delovne moči na oltar današnjega kapitalizma, še samo sebe mora dati, tudi svojo mladost in čistost mora prečestokrat prodati, da še dobi kosček najbolj skromnega kruha.

Lep tabor na Lancovem

se je vršil v nedeljo, 11. julija. Ta dan je proslavila strokovna skupina kovinarjev na Lescab 15-letnico svojega obstoja. Za sam tabor, kako se bo izvršil, so bili krajevni prireditelji gotovo v skrbeh, ker je celo noč od sobote na nedeljo lila huda nevihta, in to bi lahko vplivalo na udeležbo.

Toda ta strah je bil skoraj docela neupravičen. Zbralo se je do 400 delavskih mož in fantov, ki so prihiteli iz bližnje in daljne okolice, da ta dan manifestirajo svojo delavsko zavest. Tovarši so se pristrčno pozdravili med seboj in si stiskali svoje žuljave roke v pozdrav.

Po prihodu vlakov z obeh smeri, smo se napotili z godbo na čelu proti podružnični cerkvi na Lancovem, kjer je imel sv. mašo s pridigo g. prof. Maks Miklavčič. Med mašo je zelo lepo prepeval že znani moški pevski zbor z Javornika in Jesenice.

Po sv. maši je otvoril tabor ob navzočnosti skoraj vseh gorenjskih skupin tov. Pukšič z Jesenice, ki je pristrčno pozdravil taborjane in dal besedo g. dr. Gosarju, ki je v svojem govoru razložil pomen svobodnih strokovnih organizacij za delavstvo in lepo pokazal, kakšne so strokovne organizacije v državah, kjer delavstvo nima svobode (Rusija, Nemčija) in ne prilike, da bi postavilo svoji organizaciji res delavsko vodstvo. Kot drugi govornik je nastopil dr. Aleš Stanovnik, ki je govoril o socialni zakonodaji, povedal je pa takoj v uvodu, da bo govoril tudi o kmečki zakonodaji. Razložil je nastanek zakonodaje in vzroke, ki so do tega privedli posamezne države. Z na-

se mu človek prostovoljno podredi, kot ga občutimo danes. Že prej sta nadomeščala to vodstvo večinoma le vnanja organizacija in njen pritisk. Danes pa se skoraj že ne moreš ubraniti vtisa, kakor da je — vsaj v rečeh, ki tu o njih govorimo — tako rekoč ves razvoj v naših vrstah prepuščen neodgovornim silam.

Ako pa se vse to, kar se pri nas dogaja, vrši v sporazumu in z odobravanjem vodilnih oseb, potem je zopet prav, da vedo to vsi, tudi tisti, ki vidijo, kam vse to vodi, pa se s tem ne strinjajo ter ne morejo in nečejo biti soodgovorni za to.

Pripomba: Večkrat sem se že pripravljal, da bi napisal te misli. Toda vselej, kadar sem se lotil tega dela, se je pokazalo, da se to ne da tako storiti, da se ne bi čutil nihče prizadetega. Zato sem zopet in zopet odložil pero, v nadi, da se bo morda vendarle vse samo po sebi uredilo. Toda stvari so se nemoteno razvijale in zorele, dokler nismo prišli tako daleč, da bi nadaljnje molčanje pomenilo, nakopavati si soodgovornost za usodne posledice tega razvoja. To in samo to je razlog, da sem se končno le odločil in napisal te vrste.

Ne zavračajte!

Vprašanje kolekt. pogodbe za opekarsko delavstvo v Sloveniji

Ze meseca marca t. l. je Jugoslov. strokovna zveza predložila predsedniku »odseka za industrijo gradbenega materiala« pri »Zvezi industrijcev« osnutek kolektivne pogodbe, na podlagi katerega naj bi se sklenila kolektivna pogodba za vse opekarsko delavstvo v dravski banovini.

Razumljivo je, da je ta akcija zelo presenetila opekarske delodajalce, zlasti tiste, ki so do sedaj in hočejo tudi v bodoče nemoteno izkoriščati delavstvo. Prav zaradi tega je kolektivna pogodba naletela na močan odpor pri delodajalcih, posebno v onem delu, ki določa plače. S strani delodajalcev se je z vsemi mogočimi izgovori odlašal pristop k razpravi za sklenitev pogodbe. K akciji na delavski strani se je pozneje pridružila še druga strokovna organizacija in to podružnica »Zveze gradbenega delavstva«, tako da je s tem med delavstvom dosežena popolna enotnost v borbi za kolektivno pogodbo.

Prva razprava med zastopniki delodajalcev in zastopniki strokovnih organizacij dne 3. julija t. l. pa je pokazala pravi namen zavračevanja

s strani delodajalcev. Čakajo namreč naredbo o najmanjših mezdah, ki jo ima izdati g. ban na podlagi ministrske uredbe. *Delodajalci nočejo boljše plačati delavstva, kakor toliko, kolikor bo znašala od bana določena najmanjša plača za opekarsko delavstvo.* Vso stvar glede kolektivne pogodbe ima v rokah banska uprava odnosno Inspekcija dela in je od nje odvisno, kdaj bo sklicana nova razprava za sklepanje pogodbe.

Razumljivo je, da *delavstvo nestrpno čaka na rešitev tega važnega vprašanja*, posebno še, ker je delo v opekarnah sezonsko in bo v najboljšem primeru trajalo v tekoči sezoni še kake tri mesece. — V zadnjem času je tudi Delavska zbornica podvzela potrebne korake, da se čimprej skliče razprava. *Pozivamo merodajno oblast, da nemudoma skliče razpravo za pogajanja*, ker ni nikakega stvarnega razloga za nadaljnje zavračevanje sklenitve te pogodbe. Delavstvo pa iz tega lahko razvidi, s kako velikimi težavami se mora boriti organizacija, ki vsepovsod naleti na velike ovire.

Joško Jurač:

O naših dolžnostih

Najdelavnejši v pokretu kršč. delavstva bodo najbolje razumeli naše dolžnosti, srednji se bodo lovili med prvimi in tretjimi, zadnji, tretji pa bi prav za prav morali razmišljati o naših dolžnostih, a tega zlepa ne bodo storili, že sam ta naslov jim bo odvratel, dasi je pisano to le v pretežni meri prav za te.

Menda se ne bom preveč zmotil, če zapišem, da je *osnova dolžnosti* — v tem primeru do naše organizacije — *spoznanje posameznika o nujnosti in potrebi kršč. del. organizacije*. Seveda spoznanje še ni dolžnost, prepričanje pa v največji meri doprinese delavcu samo življenje, ki še najprej ustvari zdravo gledanje na njegov in na celotni družabni položaj.

Tisti, ki po svojih dognanjih spozna potrebo organizacije, bo tudi v veliki meri spoznal dolžnosti, ki ga vežejo do skupnosti. Nekaj drugega pa je z onimi, ki kar na lepem, sredi dneva padejo v organizacijo. Te čestokrat pripelje sem zgolj slučaj in pogosto tudi le trenutna osebna potreba po organizaciji. Te prepričati o dolžnosti, ali celo od njih pričakovati spoznanje dolžnosti do organizacije in do delavske skupnosti, je nekaj zelo težkega. Pa prav zato, da odstranimo ono, kar pokretu ne more koristiti, si bomo povedali nekaj besed.

V glavnem bi bile dolžnosti v organizaciji dvojne: *delo in dajanje*. Ne zma-jati z glavami! Če hočemo vedno več uspehov, si moramo odkrito priznati, da brez tega ne gre! Kar se tiče dela, kar pomislimo, kam bi prišli, ali kje bi bili, če ne bi bilo takoj v začetku naše organizacije, in seveda tudi še danes, *toliko požrtvovalnih, nesebičnih mož in fantov, žena in deklet*, ki svoj čas dajo na razpolago skupni borbi, bolje rečeno, našemu skupnemu življenju — organizaciji. Ali se vsi tisti, ki stojijo bolj mrtvo ob strani, a imajo od skupnosti iste koristi, ne zavedajo, da bi morali tudi oni začeti s koristnim delom v organizaciji? Saj je sleherni dolžan doprinesiti vse, kar more, za prospeh skupnosti. Toda pri teh in takih ljudeh naletimo na odgovor: nisem tako spreten, ne znam tako

stankom industrije so nastale tudi potrebe za delavsko zakonodajo, da je bilo delavstvo vsaj malo zaščiteno pred brezmerim izkoriščanjem. Vse, kar si je delavstvo pridobilo, si je moralo prirediti. Zborovalci so oba govornika nagradili z navdušenim pritjevanjem.

Nato je pozdravil v imenu JSZ tov. M. Koprivec iz Ljubljane tabor in čestital skupini k njeni 45-letnici z željo, da tudi vnaprej procveta. Dalje so pozdravili tabor zastopniki posameznih skupin iz Tržiča, Kranja, Duplice, Kamnika, Javornika in Jesenice. Tabor je zopet zaključil tov. Pukšič z bodrilnimi besedami in pozival vse tovariše, da pridejo dne 15. avgusta na Jesenice k blagoslovitvi prvega prapora JSZ, ki so si ga omislili pridni in zavedni naši jeseniški tovariši.

govoriti, nimam talenta. Ah tovariš, tovarišica, ali ne veda, da je treba skrbeti in resno delati na to, da si človek to pridobi? Volje je treba, volje pa zadostnega zanimanja za življenje in delo organizacije, pa kaj kmalu pride vse tisto, česar pravimo, da nimamo, a pogosto le v opravičilo naše nedelavnosti in lenobe.

Torej: voljo si vzgojimo! Imejmo pred očmi, da mora postati pri nas sleherni član stoddostno delaven. To bo šlo le, če sleherni začne uporabljati svoje sposobnosti kolikor le mogoče koristno za organizacijo, pa čeprav so to od začetka le drobni uspehi, če na priliko le enega delavca pridobiš za organizacijo, če dobiš le enega naročnika za našo »Delavsko Pravico«. Seveda je takih malih dolžnosti vse polno za tistega, ki le ne viši preveč mrtvo na našem skupnem telesu. Omenim naj le udeležbo na sestankih. Ali nimamo prilike, prebrati v listu tožbe, da sestanki niso tako obiskani, kakor bi bilo želeli. In kje je vzrok? V nedelavnosti, v brezbriznosti, v slabi volji... Da, vsak član ima svoje osnovne dolžnosti, če se teh ne zaveda in jih ne izpolnjuje, je slab član, škoduje sebi pa še vsej naši skupnosti. In če bi teh bilo mnogo, tedaj si moramo misliti, kako bi pokret — organizacija zaostala.

Toda, ne bi si povedali še vsega, če ne bi omenili še višje dolžnosti, katerim moremo že reči *požrtvovalnost*. Veakdo v naši skupnosti ve, da rabimo tako zvane funkcionarje, odbornike, zapu-nike... V vseh teh besedah pa je nakopičeno še mnogo več požrtvovalnosti, ki jo moramo mi delavci in člani JSZ še posebno gojiti. Požrtvovalnost, to je idealizem. Kdor se te zaveda, pa jo seveda tudi dejansko izvršuje, ta je za pokret koristen, tega se organizacija veseli, ob njem raste, se širi, ta je pravi pokretaš. Kakor smo sicer zadovoljni s številom takih v naši JSZ, moramo vendar le reči, da je treba požrtvovalnih tovarišev in tovarišic še čim več. Kličejo jih nedeljski sestanki, kliče jih tisoč in tisoč proletarcev, otrok, ki nimajo kruha. Kličejo jih tabori, pogajanja za boljši kruh, preganjani tovariši, kliče jih pravica, kliče jih pa tudi delavska vest, ki živi iz vere velikega Učenika!

In dajanje, gmotni prispevki, članarina? Kaj ne, tovariš, naša skupnost mora živeti. Toda ko si to poveva, že prideva morda navzkriž. Ali ne zaostajava s plačevanjem članarine? Ali ne veva, da je članarina kruh naše organizacije. Kar povejmo si odkrito, da zaostajanje s članarino ni več samo nezavedanje dolžnosti, ampak že prava zanikrnost! Ko govorimo o denarju, o članarini za tiste člane, ki imajo in morda še ravno po zaslugi naše organizacije, naše JSZ, dobro zaposlitev, za te ni izgovora, da ne bi dali tistega, kar je nujno potrebno za življenje skupnosti. Dosti o tem ne bomo razpravljali. Naj zaleže kratek a

P R E Č I T A J I !

NA JESENICAH BO IMELA JUG. STROK. ZVEZA 14. IN 15. AVGUSTA LEPO SLOVESNOST, KO BO BLAGOSLOVLJEN PRAPOR JESENISKE STROKOVNE SKUPINE KOVINARJEV. PRIPRAVLJALNI ODBOR NA JESENICAH IN CENTRALA JSZ V LJUBLJANI POZIVATA SE PRAV POSEBNO VSE DELAVSTVO GORENJSKE, KAMNISKEGA OKRAJA, LJUBLJANSKE OKOLICE

Rudarji

Trbovlje. Dne 10. julija se je vršil članski sestanek, kjer so bila podana vsa poročila strokovnega odbora rudarjev, obravnavala pa so se tudi vsa druga važna vprašanja, tičočja se organizacije. Sestanka se je udeležil tudi prvič po šestmesečni bolezni naš agilni tov. F. Križnik, ki je zagotovil člane, da bo, čim okreva, zopet z veseljem posvetil svoje delo organizaciji. Vsi mu želimo, da bi res popolnoma ozdravel. Člani naj se v bodoče udeležujejo sestankov v večjem številu, da bodo o vsem tekočem delu skupine pravočasno in točno poučeni.

Zagorje. Na zadnjem članskem zborovanju, ki se je vršilo v nedeljo, dne 18. t. m. so zaupniki poročali o vseh ukrepih strokovnega odbora rudarjev JSZ glede potrebe po zbolšanju rudarskih plač. Poročali so o glavnih potezah, kako izboljšati naš položaj, da bo naša borba v bližnji bodočnosti uspešna. V razgovor so člani posegali zelo živo in stavili tudi primerne predloge, ki naj se uveljavijo! Naš sestanek je pokazal, da se rudarsko delavstvo živo zanima za krušna vprašanja. Sestanek je bil dobro obiskan. Prav bi bilo, da se čimprej sestane Medstrokovni akcijski odbor.

V zadnjem času je II. skupina rudarske zadruga izvršila več posredovanj glede delavstva na separaciji, glede drv in drugih zadev. Posredovanja so delno uspela, na delavstvu samem pa je leželo, da se bo dogovorov držalo.

Apneničarji

Zagorje. Obratni zaupniki v apnenicah so posredovali. Podjetje namreč zelo čudno tolmači kolektivno pogodbo. Delavstvo sklepa te pogodbe zato, da se izvajajo. Kurjači apnenic spadajo po kolektivni pogodbi v I. kategorijo. Nekateri so prejeli plačo I. kategorije, drugi pa ne. Zaupniki so trikrat posredovali, a so uspeli le delno. Upamo pa, da se bo stvar uredila v Zagorju in da ne bo treba posredovati še pri generalnem ravnateljstvu v Ljubljani.

Lesno delavstvo

Preserje. Vsemu članstvu naše strokovne skupine lesnega delavstva sporočamo, da se bo vršil v nedeljo 25. julija ob 9 dopoldne v prostorih gostilne pri Kriškerju v Preserjih strokovni sestanek. — Ker je sestanek glede na zaključeno mezdno gibanje za vse člane važen, naj na sestanku nikogar ne manjka. — Odbor.

Duplica. Začeli smo mezdno gibanje. Zahtevamo 10% povišanje plač, ker so se življenjske potrebe podražile. Celotno podjetje je podražilo drva, ki jih kupujejo delavci, za celih 25%, zato upamo, da bo podjetje delavski zahtevi ugodilo. Pa tudi druge stvari je treba urediti. Razprava bo 31. t. m.

Pri vprašanih kruha nastopa delavstvo enotno, kar je vsekakor treba pohvaliti. Vršili sta se dve skupni seji in dva skupna sestanka obeh organizacij. Obžalovati pa je treba to, da sestanki niso 100% obiskani, kar da podjetju samo orožje, da niso vsi delavci enotni. Kdor se sestankov ne udeležuje, je razbijatelj delavskih organiziranih sil, ter kaže, da izboljšanja sploh ni potreben.

zadosti močan klic naše skupnosti k našim dolžnostim! Strezni naj nas enoletna vsota zaostankov članarine, pa tudi delo onih, ki mnogo, mnogo več storijo za našo skupnost, a od nje prejemajo prav toliko, kakor oni, ki nič ne delajo in nič ne žrtvujejo.

Naše dolžnosti... Če se malo odahnamo in pregledamo, kaj vse smo si povedali v tem članku, bomo prišli do razveseljivega zaključka: prikimanje vseh glav. To je tako, kakor z ognjevitimi govorci — dobro je povedal, prav ima, sijajno je govoril...

Pokret naše Jug. strok. zveze pa rabi vedno več dejanj! Storimo, kar smo prepričani, da je prav! Delajmo! Ne strašimo se žrtev! Naša skupnost jih zahteva! Ne umikajmo se tej zahtevi!

In — ne ostanimo samo pri besedah in obljubah!

PA TUDI DELAVSTVO IZ DRUGIH KRAJEV, DA SE UDELEŽI TE PRIRE-DITVE. PODROBNOSTI BOSTE IZVE-DELI PRI ODBORNIKIH SVOJIH SKU-PIN, OBJAVLJENE PA BODO TUDI SE PRAVOČASNO V »DELAVSKI PRAVI-CI«. PRIPRAVIMO SE ZA JESENICE! — CENTRALA JSZ — LJUBLJANA. PRI-PAVLJALNI ODBOR ZA BLAGOSLO-VITEV PRAPORA — JESENICE.

Zlasti pa je to važno za neke »vodilne«, ki bi zahtevam delavstva morali slediti? Dokler je boj v teku, bomo molčali.

Delavci — delavke! V petek 30. julija bo sestanek. Vsi do zadnjega moramo biti tam, da skupno damo smernice zastopnikom organizacij in zaupnikom za razpravo. Noben izgovor nič ne velja! — Vsak naj gotovo in dobro čita »Delavsko Pravico«!

Na delavski tabor

8. avgusta pri sv. Urhu v Dobrunjah,

da skupno manifestiramo za naše pravice in naša načela.

Spored: Ob 4 zjutraj budnica. — Ob 8 zbiranje v Zadvoru, nato skupen odhod k sv. Urhu z godbo na čelu. — Ob 9 sveta maša z ljudskim petjem na prostem. — Ob 10 zborovanje. Govorijo: Dr. Andrej Gosar in Joško Jurač. — Popoldne: Od 3—4 ogled tovarne v Vevčah, nato razvedrilo na »Friškovec«.

Vstopnina prosta, prostovoljni prispevki. Sodeluje godba iz Dev. Mar. v Polju.

Nameščenci KID - zbudimo se!

Jesenice-Javornik, 27. junija.

Zadnji čas je že, da spregovorimo nekaj besed o nameščencih pri KID. Do sedaj še ni noben časopis niti strokovni list črnil o tem perečem vprašanju besede. Stvar pa je tako važna in je potrebna, da strokovno glasilo JSZ pove svoje mnenje.

Ce se ozremo nazaj do volitev v Delavsko zbornico in pogledamo izid volitev v nameščenski skupini, vidimo, da je »plava« barva odnesla, skoraj bi rekli, vse glasove nameščencev KID. Večina nameščencev KID je volila tako po nalogu, marsikateri se je bal zamere, čeprav so bile volitve tajne. Malokateri se je zavedal, da je oddal glas svojemu najhujšemu nasprotniku. Misli si je pač, da en glas tako nič ne odločuje.

Nameščenci KID imajo, kakor nam je znano, samo eno organizacijo in njihovo glasilo je »Organizator«. Čudno se nam zdi, da morejo mnogi nameščenci, ki se prištevajo h katoliško usmerjenim, biti člani organizacije, ki ob vseh mogočih prilikah jasno pokaže, da stoji na strani, ki je katoličanom najbolj nasprotna. *Dolžnost merodajnih je bila že davno bi bili na to opozorili neza-vedne*. List »Na Mejah«, ki hoče rušiti našo Jug. strok. zvezo, ima lepo priložnost razbijanja, kot da hoče uničiti matico krščansko socialističnega pokreta, katero je ustanovil dr. Ev. Krek. (Sicer se je pa zadnji čas nekoliko poboljšal — ali pa samo potuhnil. Bomo še videli. — Op. ured.)

Jeseniški delavec zna ceniti strokovno organizacijo, katera mu je po njegovem nazoru najbolj všeč. Mislimo, da tudi nameščenci ne bodo zaostajali in si bodo znali (čas je že) osnovati svojo samostojno in neodvisno strokovno organizacijo. Nameščenci, ki hoče veljati za katoličana in hoditi roko v roki s krščanskim delavcem, se bo organiziral v strokovno organizacijo nameščencev Jug. strok. zveze, katera je vedno in povsod znala zastopati interese nameščencev.

Preč z omahljivostjo! Kar zmore delavec, more narediti tudi nameščene. Izgovor, da je nameščenska organizacija KID nestrankarska, ne drži. Dosti je že bilo primerov, ki to trditev razločno pobijajo. Vsi tisti, ki se zavedate položaja in ki resno in pošteno mislite, na delo. Čas hiti, demokracija zginja, fašizem in komunizem sta na pohodu. Dolžnost, kruta dolžnost nameščencev in delavcev krščanskega mišljenja je, da stopijo na okope in da branijo svoje interese v strokovni organizaciji, katero nam je zapustil naš veliki učitelj dr. Krek. Po toči zvoniti je prepozno, pravi pregovor, zavedajmo se tega in glejmo z odprtimi očmi v bodočnost!

Doma in po svetu

Velike manifestacije so se vršile po celi Hrvatski zadnje nedelje ob priliki rojstnega in godovnega dne voditelja Hrvatov dr. Mačka. V Zagrebu se je zbralo več desetstisoč kmetov in delavcev. Kmetje so prišli po več ur daleč po največ peš. V veliki povorki, ki je šla skozi Zagreb, okrašen s hrvatskimi zastavami, so klicali svobodni Hrvatski in njenemu voditelju, za skupno stanovsko borbo hrvatskih, srbskih in slovenskih kmetov, za solidarnost med kmeti in delavci, itd. Vse slovesnosti so potekle v redu in miru.

Preiskavo v tajništvu JNS je izvršila belgrajska policija po določilih zakona o kazenskem postopku in zakona o zaščiti države. Tam je našla zbirko okoli 40 nezakonitih letakov razne vsebine, ki so zadnje dni krožili po Belgradu. V teh letakih so njihovi sestavljalci napadali tudi osebe, ki so izven dnevne politike in zavzemajo visoke položaje v državni upravi.

Policija je prepovedala pravoslavno procesijo v Belgradu. Po molitvi za bolnega pravoslavnega patriarha so namestili prireditelji cerkveni krogi procesijo po Belgradu. Ker je policija izvedela, da bodo skušali nekateri to izrabiti v politične svrhe in skušali povzročiti nerede, je povorko prepovedala. Vendar se je kljub temu po uradnem poročilu zbrala več sto ljudi broječa množica in skušala z nekaterimi duhovni na čelu iti po Belgradu. Prišlo je orožništvo, med ljudmi samimi je brez posega policije nastalo prerivanje in množica se je razšla brez vseh spopadov.

Konkordat je začela razpravljati Narodna skupščina v ponedeljek, 19. t. m. Skupščinski odbor, ki je proučeval to mednarodno-pravno pogodbo, jo je sprejel z 11 proti 10 glasovom. Tudi dva poslance JRZ sta glasovala proti in sta bila zato izključena iz poslanskega kluba JRZ. Razprava bo trajala predvidoma več dni.

Nekateri pravoslavni krogi se zelo razburjajo radi konkordata in trdijo, da bo s tem pravoslavna cerkev zapostavljena. Vendar iz besedila konkordata to ne izhaja, in mu je dodan še poseben člen, da bo vsaka druga priznana vera mogla dobiti iste pravice, kot jih bo imela katoliška cerkev.

Sokolska zveza je imela te dni v Belgradu svoj občni zbor. Sprejeta resolucija naglašja, da »je Sokol popolnoma nepolitična organizacija. Kot ideja in kot organizacija je bila in bo sokolstvo pobornik in čuvár državnega in narodnega edinstva. Jugoslovanska misel je in bo temeljna misel jugoslovenskega sokolstva. Vera v to misel je v vseh njegovih vrstah živa in nezlomljiva.«

Smrtna rudarska nesreča se je zgodila v rudniku Trepč v Srbiji. Rudarji so pri vrtanju naleteli na staro neeksplozirano mino, ki jih je vrgla ob tla. Eden je kmalu nato umrl, dva se borita s smrtjo, eden pa je dobil lažje poškodbe.

Češkoslovaška vlada je podala ostavko. Vlade stranke se niso mogle sporazumeti glede cen žita in moke. Izrazite kmetijske stranke so zahtevale, da vlada poviša cene, dočim so ostale stranke to zavrnila. Katoliška stranka, češki in nemški socialni demokrati in narodni socialisti so zavzeli enotno stališče, da se cene moke in kruha ne smejo zvišati. Novo vlado bo, kakor pričakujejo, spet sestavil prejšnji predsednik dr. Hodža iz istih strank, izpadel bo samo finančni minister. Vlade stranke se bodo glede spornih vprašanj sporazumele.

Atentat je bil poskušan na poljskega ministrskega predsednika Koca. Vendar je bomba prej eksplodirala v roki samega atentatorja in ga raznesla na kose. Predsednik je odnesel celo glavo. Policija vneto išče soudeležence poskušene atentata.

Francoski fašisti, katere vodi grof de la Rocque, so prejeli od prejšnjih vlad iz tajnih dispozijskih fondov znatne podpore. Sedaj jih je razkrinkal njihov bivši član. Očita jim, da so bili »Ognjeni križi«, kakor se imenujejo, le

orodje v rokah desničarskih vlad, ki so jih rabile kot strašilo za levičarske napadalne oddelke. Te podpore so dobivali fašisti v času, ko so po svojih listih pisali o svoji poštenosti in o korupciji v drugih strankah.

Vojna nevarnost in napetost vlada po izjavi ameriškega zunanjega ministra v mnogih krajih na svetu. Na prvi pogled se zdi, da obstoji ta nevarnost le za sosedne države. V skrajnih posledicah pa pomeni to nevarnost za ves svet. Kjerkoli na svetu so v teku oboroženi spopadi, ali vsaj prete izbruhi, od povsod preti nevarnost za pravice in koristi vseh dežel. Tako pravi ameriški minister, ki ima dober pregled in jasno brez predsodkov motri položaj po raznih kontinentih zemeljske oble.

Vojna med Japonsko in Kitajsko je skorajda neizbežna in gotova stvar. Japonska mobilizira v največji naglici 5 milijonov izvežbanih vojakov. Stalna armada je že vsa poslana v Korejo in na severno Kitajsko. Kitajska pa je tudi že skoraj vse svoje vojaštvo zbrala v severnih pokrajinah. Tako si stoji nasproti že okoli enega milijona do zob oboroženih ljudi. Vsa poročila se strinjajo v tem, da se je na obeh straneh že sprožil vojni aparat, katerega ni več mogoče ustaviti. Japonska je tudi odbila posredovalno ponudbo Anglije in Amerike z izjavo, da bo že sama vse prav uredila. Rusija ima na Daljnem vzhodu okoli 400 tisoč mož stalne armade in letalstvo, ki daleko nadkriljuje japonske zračne sile. Poročajo pa, da gredo tudi iz centralne Sibiriije na Vzhod noč in dan vojaški vlaki.

Komunistično centralo na Bolgarskem so zaprli ravno ob priliki, ko so njeni člani hoteli imeti občni zbor. Prijeli so jih nekje visoko v gorah blizu Sofije.

Kongres narodnih manjšin se je vršil v Londonu na Angleškem. Zastopnik slovenske in hrvatske narodne manjšine iz Italije, dr. Wilfan, ki bi moral predsedovati, se je pismeno opravičil, češ da je bolan. Prišli so tja tudi zastopniki tako kruto bičanega baskiškega naroda. Njihov zastopnik je pred polno dvorano začel obtoževati vse po vrsti za silno nesrečo, ki je zadela Baske, tako globoko veren in star narod v Evropi. Ko je našteval težke rane, katere so jim zadali Nemci in Italijani, so se ti dvignili skupno z Madžari in mu onemogočili nadaljnji govor. Ker so se tudi drugi zastopniki pridružili nemškim in italijanskim ter grajali Baske, so ti zapustili zborovanje med glasnimi protesti. Še prej pa so vsem vrgli v obraz: »To ni nikakšen kongres narodnih manjšin, ampak zborovanje vsenemcev. Saj vemo, da ta zasedanja denarno vzdržuje Nemčija, ki že ve, zakaj doprinaša tako velike žrtve!«

Grški na pol fašistični režim praznuje te dni svojo prvo obletnico. Uradna poročila govore o silnem navdušenju in zadovoljstvu naroda, kako je pa v resnici, se ne ve, ker na Grškem niti komar ne sme kihni brez dovoljenja vlade.

Brezposelni

Roman

Angleški napisal Walter Briesley

Poslovenil Radej Ciril

»Ali misliš, da mi bo pristojalo?« ga je vprašala.

Mož je stopil za korak nazaj in si je pomišljal, da bi odgovoril, čeprav je že od vsega početka vedel, kaj naj reče. »Mislim, da,« je odgovoril. »Pristojalo ti bo do zadnje nitke.«

Prijelo ga je, da bi jo pobožal. Pa se je premagal, ker ni hotel, da bi jo streznil iz njene blažene omotice. Takšne prilike so bile redke. Mikalo ga je, da bi ji dopovedal, kako srečnega se počuti v tem trenutku in kako iz srca želi, da bi ji ugajal.

»Ali si boš naredila obleko še ta teden?« je dejal, da bi ji pokazal, kako ga stvar zanima. Želel ji je dopovedati, da je takšno medsebojno sočutje in razumevanje bistveno za prijetno družinsko življenje.

Žena je zložila blago in ga položila na šivalni stroj. »Da. Še ta teden, če bom utegnila,« je dejala.

Sezula je čevlje in težkih korakov odšla v prvo nadstropje. Mož je še deset minut sedel pri ognjišču, nato je ugasnil plinsko luč in odšel za njo.

Nedelja.

Nedelja! Ni ga slabšega dneva v tednu ne kočljivejšega in ne puščobnejšega kot je nedelja. Tista nedelja, ko si moral bičati svojo dušo, da ti telo ni otrpnilo. Zakaj bilo ti je, kot da je življenje splah-

Bogomil Krušič - novomašnik

Celje, 19. julija.

Krušičeve nove maše smo delavci veseli. Pač radi tega, ker vidimo v njem človeka, ki že izza dijaških let resno in pogumno zajema iz bogastva Kristusovega nauka tudi tista načela, ki jih je Kristus dal človeštvu za socialno življenje. Za ta vprašanja je Krušič resno zavzet, zato ker je do dna duše prepričan, da vlada danes svet mamon, da je ta kriv tudi velikih moralnih zablod in da iz tega ni rešitve, razen v Bogu in v pogumnem

socialnem delu za ljudstvo. In tako stoji Krušič pri najrevnejših, dela med njimi, je samo njihov. On ve, da je premalo revnim govoriti, drugače pa stati v službi izžemalcev, in da je treba tudi dejanj.

Ves veren in vdan svojemu Učniku je stopil v nedeljo, 18. julija, v celjski cerkvi k oltarju. Želimo mu, naj bi bil Bog veselje njegovega življenja vedno, tudi takrat, ko bo neizprosno oznanjal evangelijske resnice o bratstvu, ljubezni in pravici in ga bodo ljudje od tega sveta zaničevali. — Novomašnik — pozdravljen!

Tabor na Govcah

bo v nedeljo, dne 8. avgusta.

Ob 10 bo sveta maša, nato

zborovanje

pred cerkvijo.

Govorili bodo naši vodilni tovariši.

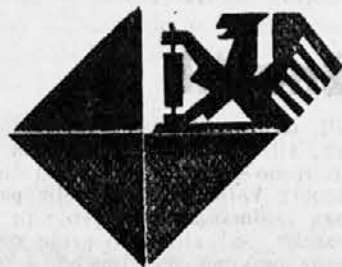
Za članstvo skupin: Zagorje, Trbovlje, Hrastnik, Huda jama, Rimske Toplice, Celje —

udeležba obvezna!

Mladina poroča

Celje. V nedeljo, 25. julija, bo priredila »Krščanska delavska mladina« izlet na goro Oljko. Iskreno vabljeni vsi člani in članice KDM, člani JSZ in tudi vsi prijatelji. Pri sv. maši, ki jo bo ob 6 zjutraj daroval na gori Oljki č. g. Vilko Videčnik, bodo peli sami člani in članice Krščanske delavske mladine. Tisti, ki bodo taborili, naj gredo v soboto zvečer ob 9 z vlakom, ostali pa v nedeljo zjutraj ob 4 z izletniškim vlakom. — Pevska vaja KDM je danes v petek, dne 23. t. m., ob 8 zvečer pri poselski zvezi. Pridite vsi! Vadili bomo pesmi za sveto mašo na gori Oljki. — Odbor.

Čitaj in širi Delavsko pravico!

KNJIGOTISK — BAKROTISK — KLISARNA
LITOGRAFIJA — KAMENOTISK — OFFSETISK

JUGOSLOVANSKA TISKARNA

LJUBLJANA, KOPITARJEVA ULICA 6

ILUSTRACIJE IN KLISEJI DAJO REKLAMI
SELE PRAVO LICE. — ZA REKLAMO V
SOKIH NAKLADAH UVAŽUJTE OFFSET-
TISK, KI JE DANES LE NAJCENEJŠI!

nelo iz tvojega telesa in se stisnilo v tesen kotiček. Le ta delek telesa je še dihal, drugo pa kakor da bi se bilo vleklo za tabo nalik otrplemu, težkemu okostnjaku. Videti je bilo, kot da bi ves svet, njega duša in srce, spal spanje z dolgočasnosti tako, da ti je bilo kar hudo, če si to opazoval. Bil si prisiljen, da počakaš, dokler se svet ne zbudi, sam pa nisi imel upanja, da bi se vzdramil iz svoje nedeljske omotice.

Če si prišel v poznih urah sobotnega večera v vas Wingrove, se ti je zdelo, da je vse naselje kakor začarano, kot da se je napilo čarodejne pijače, ki ga za ves dan spokojno uspava. Ob delavnikih je pogosto zgrmel mimo hriba vlak in nevarno zavil proti cesti, ki je vodila k opekarni. Ob nedeljah nič takega. Ob delavnikih so se po dolgem, strmem klancu z žalostnim glasom pomikali avtobusi. Ko so dospeli do vrha, so zmagoslavno zarenčali in zdrveli po ravnini ob Peathill-u. Ob nedeljah pa je bilo vse tiho in mirno. Tudi vaščani sami so, kakor je kazalo, ali spali ali pa so bili zaradi nenadne tišine, ki je legla na vas, nekam preplašeni. Na pragu vaških hiš nisi videl žive duše. Nobenega glasu ni bilo slišati. Nihče ni slonel na plotovih, s katerimi so bili pregrajeni vrtovi in nihče se ni leno razgovarjal s svojim sosedom. Bilo je, kakor da je zavel nad spečo vasjo vonj posvečenja, ki ni dal ljudem, da bi opravljali svoje vsakdanje posle. Ne da bi bili manj veseli, marveč na ta dan so se vedli nekam skrajno dostojno. Zakaj bil je to zares Gospodov dan. Občinske hiše so ostale pač to, kar so bile, a brez tiste nesramne izzivalnosti kot ob delavnikih. Otroci so odhajali v nedeljsko šolo, odrasli pa k cerkvenemu opravilu v metodistično kapelo. Ob pogledu nanje so se fantje, ki so stali pred dvema bližnjima gostilnama, nekam pomirili.

Delavska pravica

Izhaja vsak četrtek popoldne, v slučaju prezakla dan prej. Uredništvo in uprava: Miklošičeva c. 22/1. Neizbrana pisma se ne sprejemajo. Oglaš, reklamacije in naročila na upravo: Miklošičeva c. 22/1. Oglaš po ceniku. Telefon 2265. Številka čekovnega računa 14.900

Posamezna številka Din 1.— Cena: za 1 mesec Din 4.—, za četrt leta Din 10.—, za pol leta Din 20.—, za celo leto Din 40.—, za inozemstvo stane mesečno Din 7.—

Urejuje in za uredništvo odgovarja Lombardo Peter. Izdaja za konzorcij Delavske Pravice: S. Žumer. Za Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani: K. Čec